

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломних робіт
освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Фінанси"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладачі: Литовченко О. Ю.
Кондусова Л. Ф.
Берест М. М.
Слуцька О. В.

М54 Методичні рекомендації до виконання дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" для студентів напрямку підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" денної форми навчання / укл. О. Ю. Литовченко, Л. Ф. Кондусова, М. М. Берест та ін. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2014. — 68 с. (Укр. мов.)

Наведено загальні вимоги до організації процесу підготовки, виконання, оформлення та захисту дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" з урахуванням вимог галузевого стандарту вищої освіти напрямку підготовки "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси". Подано основні етапи підготовки, тематику, структурні елементи й вимоги до оформлення та захисту бакалаврських робіт.

Рекомендовано для студентів напрямку підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" денної форми навчання.

Вступ

Завершальним етапом навчання студентів у вищому навчальному закладі та необхідною умовою присвоєння їм освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" за спеціалізацією "Фінанси" є виконання дипломної кваліфікаційної роботи та її захист.

Бакалаврська дипломна робота є узагальненням попередніх наукових пошуків студента в процесі його навчання в університеті, результатом його самостійної наукової роботи і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису. Це творча робота, під час якої студенту необхідно продемонструвати вміння користуватись науковою літературою, вирішувати складні фінансово-економічні проблеми, використовувати економіко-математичні методи, володіти комп'ютерними інформаційними системами і технологіями, тобто фундаментальними вміннями і знаннями, яких достатньо для виконання завдань і обов'язків визначеного рівня професійної діяльності.

Дипломна робота стане підсумком того, як студент опанував комплекс навчальних дисциплін. У плані професійної підготовки дипломна робота повинна продемонструвати вміння здійснювати дослідження й приймати обґрунтовані фінансові рішення в конкретних умовах роботи підприємства, установи чи організації. Разом з тим виявляється відповідність здобутої освіти професійно-кваліфікаційній характеристиці і паспорту спеціальності.

Мета виконання бакалаврської дипломної роботи – систематизація, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань у галузі фінансів і кредиту, виявлення уміння застосовувати набуті знання при вирішенні конкретних економічних, наукових і виробничих задач, розвиток навичок ведення самостійної роботи і застосування методик дослідження при вирішенні проблем і питань, що розробляються у дипломній роботі, виявлення ступеня підготовленості студента до самостійної роботи в різних сферах економіки України в сучасних умовах.

Успішне виконання і захист бакалаврської дипломної роботи є свідченням сформованості у студента інтелектуальних якостей, що визначають його розвиток як особистості та є достатнім для присвоєння йому кваліфікації бакалавра, як певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Перелік ключових компетентностей студентів у процесі підготовки та захисту бакалаврської дипломної роботи:

Загальні:

загальнонаукові – здатність здійснювати операції аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, узагальнення, генерувати ідеї, набувати нові знання;

загальнокультурні – здатність аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової науки й культури; володіти рідною та іноземною мовами; здатність до саморозвитку і самовдосконалення;

соціально-особистісні – здатність до комунікабельності, соціальної взаємодії, толерантності, гуманності, відповідальності, ініціативності, цілеспрямованості, організованості, а також висока виконавська здатність, цінування традицій національної культури.

Професійні:

планово-проектні – здатність до фінансового планування і бюджетування, розробки бюджетних та інвестиційних моделей, інвестиційного аналізу ефективності проектів, аналізу бізнес-ідей та підготовки бізнес-планів тощо;

аналітично-інформаційні – здатність до формування інформаційного забезпечення та застосування типових методик і чинної нормативно-правової бази, необхідних для визначення фінансово-економічних показників, що характеризують діяльність підприємств (організацій, установ);

організаційні – здатність до організації фінансової роботи на рівні підприємств (організацій, установ); організації ефективної взаємодії структурних підрозділів підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища;

обліково-статистичні – здатність обрати та використовувати методичні та інструментальні засоби для обліку та обробки економічних даних відповідно до поставлених завдань на рівні підприємств (організацій, установ); на основі опису економічних процесів і явищ будувати стандартні теоретичні та економетричні моделі, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати, використовувати отримані дані для ухвалення управлінських рішень;

контрольні – здатність до контролю за ефективністю діяльності та реалізацією фінансових відносин на рівні підприємств та фінансових установ.

Методичні рекомендації надають допомогу студентам у ході виконання дипломних робіт, формулюють єдині вимоги до вибору теми, послідовності етапів виконання, змісту окремих розділів, оформлення роботи, визначають порядок захисту і критерії оцінювання.

У даних методичних рекомендаціях наведена адаптація основних положень ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення", а також чинних у ХНЕУ "Методичних рекомендацій до оформлення курсових, дипломних та науково-дослідних робіт для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання" до вимог кафедри фінансів.

1. Загальні вимоги та завдання до бакалаврської дипломної роботи

Дипломна робота є результатом особистої самостійної роботи студента, яка має внутрішню єдність і логіку викладу матеріалу і може виступати свідченням здобутого студентами рівня професійної компетентності, що відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) напрямку підготовки "Фінанси і кредит" за спеціалізацією "Фінанси".

У бакалаврській дипломній роботі мають бути присутні елементи власних наукових оцінок і результатів, одержаних відповідно до самостійно здійсненого аналізу й синтезу основних положень наукових і професійно-виробничих документів та проведеного експерименту в певній фінансовій установі чи її структурному підрозділі. Адже кваліфікація майбутнього спеціаліста – це поєднання ерудиції та творчих навичок у проведенні наукової й експериментальної роботи, спроможності критично осмислювати наукову інформацію, оцінювати її переваги і недоліки, "нестандартно" мислити, знаходити власні вирішення визначеної проблеми. Все це обумовлює такі основні вимоги до бакалаврських дипломних робіт студентів:

бути спрямованими на розв'язання науково-методичних, організаційних чи практичних проблем з обраної теми дослідження;

базуватися на використанні методів наукового пізнання;

мати чіткі пропозиції щодо можливостей вдосконалення досліджуваного напрямку фінансової роботи;

показати вміння студента кваліфіковано орієнтуватись у теоретичних і практичних розділах основних навчальних дисциплін, пов'язаних із обраною професією та використовувати їх при самостійному вирішенні конкретних дослідницьких завдань;

визначення ступеня підготовленості студентів до практичної діяльності в умовах сучасної економіки.

У процесі виконання бакалаврської дипломної роботи студенти повинні вирішити такі завдання:

з урахуванням рекомендованої кафедрою фінансів тематики дипломних робіт, відповідної бази практики, сфери наукової діяльності студента, актуальних проблем, що постають перед фахівцями-фінансистами, вибрати тему бакалаврської дипломної роботи та обґрунтувати її актуальність, визначити об'єкт і предмет дослідження;

опрацювати та узагальнити законодавчу базу України, нормативно-правові та інструктивні матеріали, літературні та інші джерела з теми, що досліджується;

оцінити ситуацію, що склалася в певній галузі науково-економічних знань, на підприємстві чи в організації;

зібрати практичні матеріали з обраної теми дослідження в умовах конкретної фінансової установи (організації), підприємства та ін.;

визначити зовнішні прояви проблеми, деталізувати ієрархію взаємно підпорядкованих проблем;

вивчити (або поглибити) та узагальнити теоретико-методологічні засади з обраного напрямку дослідження;

узагальнити методи дослідження економічних процесів на основі аналізу вітчизняного і зарубіжного наукового досвіду;

провести всебічну діагностику ситуації із застосуванням сучасного інструментарію фінансового аналізу;

дослідити закономірності розвитку досліджуваного явища або процесу;

розробити та оцінити альтернативні підходи до вирішення визначених проблем з урахуванням факторів невизначеності й ризику;

запропонувати оптимізаційні заходи щодо удосконалення методичного забезпечення за темою дослідження;

сформулювати висновки та розробити конкретні пропозиції при вирішенні виявлених проблемних питань, і прогнозувати можливі наслідки впровадження пропозицій;

оформити проведені теоретичні та практичні розробки у вигляді бакалаврської дипломної роботи, яка включає результати всіх розрахунків, ілюстративний матеріал та обґрунтування запропонованих заходів;

захистити бакалаврську дипломну роботу на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії.

У процесі написання випускної кваліфікаційної роботи студент повинен проявити високий рівень загальноосвітньої і спеціальної підготовки в області теорії і практики фінансів, здатність застосовувати теоретичні знання для успішного вирішення питань, висунутих практикою, вміння проводити наукові та практичні дослідження, підбираючи і обробляючи відповідний статистичний та практичний матеріал.

До вирішення поставлених питань студент повинен підходити творчо. Він має враховувати останні зміни в законодавстві України, спрямо-

вані на реформування фінансово-кредитної системи та вдосконалення фінансової діяльності, а також обґрунтовувати доцільність і ефективність пропонуваніх рішень, чітко і логічно викладаючи свої думки і практичні варіанти рішень.

Дипломна кваліфікаційна робота повинна бути написана з застосуванням наукового стилю викладення матеріалу. Проведені дослідження мають бути обґрунтованими, а отримані результати дослідження – практично значимими і спрямованими на розвиток фінансів в Україні. Бажано, щоб результатом кваліфікаційної роботи було впровадження пропозицій у практику фінансової роботи підприємства, організації чи установи.

Відповідальність за коректність та достовірність поданої в роботі інформації, правильність розрахунків, якість оформлення та обґрунтованість отриманих висновків несе студент – виконавець бакалаврської дипломної роботи.

2. Основні етапи підготовки і виконання бакалаврської дипломної роботи

2.1. Вибір теми дипломної роботи

Тематика бакалаврських дипломних робіт обумовлена специфікою кафедри фінансів і повинна відповідати вимогам кваліфікаційної характеристики спеціальності, а також задовольняти такі основні положення:

бути актуальною;

відповідати сучасному стану економіки і фінансів;

відображати перспективи розвитку фінансових відносин із урахуванням останніх наукових досягнень;

бути спрямованою на рішення задач, що поставлені перед фінансовими підрозділами підприємств, а також організацій, на базі яких виконуються дипломні роботи;

спонукати студентів до необхідності вивчення спеціальної літератури;

стимулювати студентів до творчого пошуку нових рішень щодо поліпшення фінансової діяльності підприємств та організацій відповідно до обраної теми;

передбачати вибір оптимального рішення поставленого завдання на основі застосування ефективних математичних методів і сучасних засобів комп'ютерної техніки.

Вибір теми бакалаврської роботи визначається проблемами, які відповідають тематиці наукових досліджень кафедри. Пошукові теми повинні носити дослідницький характер, узгоджуватись із потребами практики та відображати сучасний стан фінансової науки й практики. Правильний, добре продуманий вибір теми та аспектів її висвітлення є однією з головних умов успішного написання бакалаврської роботи. Обрана для дослідження тема має відображати наукові інтереси студента.

З огляду на те, що у навчальному дослідженні зазвичай неможливе комплексне вирішення наукових і практичних проблем, їх потрібно конкретизувати, тобто вибрати окремі аспекти, характеристики та особливості розвитку об'єкта, які становитимуть предмет дослідження. Конкретизація теми дослідження відбувається у процесі визначення окремих взаємопов'язаних завдань, розв'язання яких призведе до досягнення мети дослідження.

Ознайомлення з темою і усвідомлення конкретних підходів до її висвітлення відбувається у процесі пошуку, відбору та вивчення фахової літератури й передбачає визначення її актуальності, об'єкта і предмета, мети, основних завдань дослідження, наукових методів, які будуть використовуватись, а також можливостей упровадження в практику результатів дослідження.

Назва бакалаврської дипломної роботи повинна бути конкретною, за сутністю відображати вирішення наукової задачі, вказувати на мету дослідження та повністю відповідати спеціальності "Фінанси". У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію. Треба уникати назв, що починаються зі слів "Дослідження питання...", "Дослідження деяких шляхів...", "Деякі питання..." тощо, у яких не відображено достатньою мірою суть проблеми.

При виборі теми необхідно ознайомитися з основними джерелами, в першу чергу, новітніми, а також з суміжних галузей, визначення методів опрацювання теми. Крім того, на основі вивчення питань виявляються необхідні для дослідження проблеми, а також складається програма дослідження.

Тематику досліджень пропонує кафедра (додаток А). Разом з тим студент має право на самостійний вибір теми і після її обговорення з науковим керівником, назва теми бакалаврської роботи затверджується на засіданні кафедри фінансів. Ініціативна тематика повинна супроводжуватися мотивацією доцільності виконання та оцінкою перспектив інформаційного забезпечення дипломної роботи. Зміна студентом теми бакалаврсь-

кої роботи без погодження з викладачем, який є його науковим керівником, неприпустима.

Тема дипломної роботи затверджується завідувачем кафедри за заявою студента (додаток Б). Темі дипломних робіт повинні бути остаточно обрані і закріплені за студентами в строки, встановлені кафедрою. Вибір теми в більш пізній термін розглядається в особливому порядку і визнається тільки у виняткових випадках. Тематика дипломних робіт і склад наукових керівників затверджуються наказом ректора університету не пізніше, ніж за півроку до закінчення строку навчання.

З кожним студентом після вибору теми бакалаврської роботи науковим керівником проводиться установча консультація з обговоренням завдань щодо роботи. У процесі подальшої роботи студент консультиється з науковим керівником щодо конкретизації програми дослідження, структури та змісту своєї бакалаврської роботи.

Консультації студента з науковим керівником мають на меті обговорення структури диплому (назви розділів та параграфів), основних робочих гіпотез тощо. Календарний графік роботи визначає ритмічність консультативної допомоги студенту (не рідше двох разів на місяць) та контроль за ходом підготовки дипломної роботи в строк.

2.2. Складання плану дипломної роботи

План дипломної кваліфікаційної роботи повинен розкривати зміст обраної теми та відповідати поставленим у роботі меті і завданням. Він розробляється після затвердження теми дипломної роботи студентом самостійно й узгоджується з науковим керівником.

2.3. Оформлення завдання

Після затвердження теми та обговорення з науковим керівником плану студент оформляє завдання з підготовки дипломної роботи. У завданні на виконання дипломної роботи визначаються вихідні дані, перелік питань і плакатів, що підлягають розробці. Завдання підписується ними й затверджується завідувачем кафедри. Разом із завданням розробляється календарний план підготовки роботи, що дозволяє здійснювати контроль за її виконанням (додаток В). Завдання додається до готового варіанта дипломної кваліфікаційної роботи і є її невід'ємною частиною.

2.4. Підбір літератури та її аналіз

Відповідно до обраної теми студент здійснює пошук, систематизацію і ретроспективний аналіз джерел науково-методичної інформації: монографій, авторефератів дисертацій, підручників і посібників, публікацій у періодичних професійних виданнях, реферативних журналах, інформації з мережі Інтернет.

Для написання дипломної кваліфікаційної роботи необхідно використовувати: законодавчі та нормативні акти в галузі регулювання фінансових відносин, вітчизняну і зарубіжну літературу, статистичні звіти, матеріали переддипломної практики.

Для підбору джерел інформації доцільно використовувати:

1) наукові публікації що індексуються у міжнародних наукометричних базах (наприклад, Scopus);

2) наукові публікації у виданнях: "Фінанси України", "Бізнес-Інформ", "Вісник НБУ", "Банківська справа", "Актуальні проблеми економіки", "Ринок цінних паперів України", "Финансы и кредит", "Статистика України" "Финансовая аналитика: проблемы и решения", "Бюллетень финансовой информации", "Экономический анализ: теория и практика", публікації інших видань;

3) статистичні довідники Державного комітету статистики України;

4) електронні публікації:

Міністерства фінансів України (<http://www.minfin.gov.ua/control/uk/index>);

Міністерства економіки України (<http://me.kmu.gov.ua>);

НБУ (<http://www.bank.gov.ua/Publication/index.htm>);

Асоціації українських банків (<http://www.aub.com.ua>);

Державного комітету статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>);

Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (<http://ssmsc.gov.ua>);

Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (<http://www.dfp.gov.ua/>);

інших центральних органів та установ виконавчої влади, адреса веб-сайтів яких розміщена на Урядовому порталі України (<http://www.kmu.gov.ua/control>);

веб-сайтів фінансових установ, порталів та видань інших країн.

Глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження: для рівня підготовки "бакалавр" – не менше як 90 джерел.

Студент повинен самостійно підбирати літературу за темою дипломної кваліфікаційної роботи. При її підборі необхідно звертатися в бібліотеку університету, до предметних каталогів і бібліографічних довідників, а також у районні та обласні бібліотеки. Рекомендується підбирати літературу не тільки суто за темою дипломної роботи, але і за близькими темами до обраної. При цьому треба опрацьовувати літературу, яка висвітлює як теорію, так і практику за напрямами досліджуваної теми. Перевагу слід надавати виданням і статтям, які опубліковані (підписані до друку) за попередні 2 – 3 роки.

Підготовка дипломної роботи передбачає узагальнення господарського законодавства з питань теми, що розробляється: законів України, указів Президента, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів, нормативних документів установ державної влади.

Особливу увагу слід звернути на інформацію, опубліковану в періодичній пресі, де подається інформація про результати останніх наукових досліджень і впровадження їх у практику. Може бути рекомендовано використання матеріалів науково-практичних конференцій і семінарів, які найбільш оперативно і гостро відображають актуальні проблеми та шляхи вирішення завдань, які постають перед фінансовою наукою і практикою в Україні і за кордоном.

2.5. Збір практичних даних

Збір практичних матеріалів для дипломної роботи здійснюється за місцем проходження переддипломної практики. Джерелами фактичної інформації є звітні дані бази переддипломної практики; планові і фактичні показники фінансово-господарської діяльності підприємства (організації, установи) за останні 3 – 5 років, документація статистичної, бухгалтерської і поточної звітності, дані фінансового і податкового обліку, спеціальних спостережень та експериментів з окремих питань дипломної роботи; опитувань фахівців підприємства, аналітична і оперативна інформація. Аналіз і узагальнення зібраного матеріалу проводиться відповідно до вимог діючих методик і розроблених програм.

2.6. Виконання дипломної роботи

Підготовка дипломної роботи є формою самостійної роботи студента. У той же час студенту надається можливість відвідувати кон-

сультатції наукового керівника, в ході яких обговорюються усі проблеми і питання, що виникають під час написання дипломної кваліфікаційної роботи.

Відповідно до затверджених у завданні термінів виконання дипломної роботи студент надає на перевірку науковому керівникові завершені розділи дипломної роботи. Остаточний варіант дипломної роботи оформлюється з урахуванням усіх зауважень наукового керівника.

2.7. Керівництво дипломною роботою

На період підготовки дипломної роботи кафедра призначає студенту наукового керівника. Призначення наукового керівника здійснюється з урахуванням наукових інтересів студента або за принципом спадковості виконання курсових і науково-дослідних робіт з обраної тематики.

До основних функцій наукового керівника належать:

- 1) практична допомога студенту при виборі теми дипломної роботи та її деталізації;
- 2) видача завдання на її виконання;
- 3) рекомендації щодо вибору джерел науково-методичної та спеціальної інформації;
- 4) кваліфікована консультація щодо залучення і попередньої обробки вихідних даних у період науково-дослідної (переддипломної) практики;
- 5) науково-методичні консультації щодо розкриття змісту роботи;
- 6) систематичний контроль над ходом виконання окремих етапів затвердженого календарного плану;
- 7) поради щодо оформлення і презентації роботи;
- 8) оцінка якості її виконання за встановленими вимогами (відгук наукового керівника).

Дипломнику слід періодично інформувати наукового керівника про хід підготовки дипломної роботи, консультуватися з проблемних питань, що виникли, обов'язково доводити до відома керівника про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи.

На першому етапі підготовки дипломної роботи науковий керівник радить, як приступити до розгляду теми, корегує план роботи і дає рекомендації щодо вибору науково-методичної літератури.

У ході виконання роботи науковий керівник виступає як опонент, вказує на недоліки аргументації, структури і стилю викладення матеріалу,

радить, як їх краще усунути. Дипломнику варто мати на увазі, що науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором дипломної роботи і тому не повинен виправляти всі наявні в дипломній роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки.

Дипломник повинен творчо сприймати рекомендації і зауваження наукового керівника. За своїм розсудом він може врахувати їх або відхилити, тому що відповідальність за теоретичну і методично завершену розробку та висвітлення теми, якість оформлення дипломної роботи повністю лежать на ньому, а не науковому керівникові.

2.8. Рецензування та підпис дипломної роботи

Згідно з регламентом студент зобов'язаний подавати дипломну роботу керівникові на перевірку частинами в установлені строки. В разі недодержання студентом календарного графіка виконання бакалаврської дипломної роботи, він не буде допущений до захисту.

Дипломна робота в остаточному варіанті повинна бути подана на рецензування науковому керівникові не пізніше, ніж за три тижні до початку роботи Державної атестаційної комісії. Крім того, на дипломну роботу повинна бути зовнішня рецензія, яку може зробити висококваліфікований фахівець, що спеціалізується на вирішенні проблем, споріднених із темою роботи.

Деканат готує та передає на підпис завідуючого кафедри фінансів подання голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи інформацію про результати успішності студента протягом періоду навчання. У поданні складаються висновки керівника дипломної роботи та кафедри про можливість захисту перед Державною екзаменаційною комісією.

Науковий керівник, що виступає експертом кафедри, складає письмовий "Відгук керівника про дипломну роботу" (додаток Д).

У відгуку керівник відзначає:

- 1) відповідність роботи виданому завданню і вимогам до її виконання;
- 2) актуальність роботи (для розв'язання яких науково-практичних питань вона призначена);
- 3) наявність елементів наукової новизни;

4) оцінку змісту (оригінальність, глибина розробки, коректність, обґрунтованість оцінок і висновків, самостійність і персональний внесок дипломника в розв'язанні поставлених завдань);

5) позитивні сторони (ступінь вирішення завдань дипломної роботи; наскільки вдало використаний теоретичний і методичний апарат тощо);

6) недоліки в методиці викладу, інтерпретації, аргументації висновків, в оформленні роботи, організації підготовки;

7) доцільність упровадження результатів роботи на підприємстві;

8) попередню оцінку дипломної роботи і висновок про можливість присвоєння випускнику освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за спеціалізацією "Фінанси";

9) додаткову інформацію для членів ДЕК (участь в олімпіадах, семінарах, конференціях, наявність публікацій тощо).

Науковий керівник зазначає також ритмічність виконання роботи відповідно до затвердженого графіка, визначає ступінь самостійності, активності і творчого підходу, виявлені студентом у період підготовки дипломної роботи.

Керівник передає дипломнику свій відгук не пізніше, як за три доби до захисту за умови її своєчасного подання на відгук. Студент повинен ознайомитися з відгуком і підготувати відповіді на зауваження керівника. Якщо науковий керівник відзначає у своєму відгуку, що подана дипломна робота не відповідає висунутим вимогам, то вона не допускається до захисту.

Після складання відгуку керівника дипломна робота направляється на зовнішню рецензію фахівців із виробництва або працівників наукових установ.

У зовнішній рецензії (додаток Е) рецензентом відзначається значення дослідження даної теми, її актуальність, наскільки успішно дипломник упорався з розглядом теоретичних і практичних питань. Потім дається розгорнута характеристика кожного розділу дипломної роботи з виділенням позитивних сторін і недоліків. У висновку рецензент викладає свою точку зору про загальний рівень кваліфікаційної роботи бакалавра і оцінює її.

Бакалаврська дипломна робота має бути підписана автором, керівником, членом комісії з нормоконтролю та з письмовим відгуком керівника і зовнішньою рецензією подана завідувачу кафедри, який вирішує питання про допуск студента до захисту, роблячи відповідний запис на титульному аркуші дипломної роботи.

2.9. Нормоконтроль дипломної роботи

Для забезпечення належної якості виконання дипломна робота підлягає обов'язковому нормоконтролю за дотриманням встановлених вимог оформлення.

Нормоконтроль дипломних робіт здійснюють співробітники, призначені завідувачем кафедри згідно з затвердженим на кафедрі графіком проходження нормоконтролю.

У передбачені графіком строки студент зобов'язаний особисто подати нормоконтролеру роздрукований (але не переплетений) екземпляр повністю завершеної, належним чином оформленої дипломної роботи.

За результатами своєї роботи підписує дипломну роботу та робить про це відмітку у "Журналі нормоконтролю". Нормоконтролер має право не підписувати роботу, якщо її оформлення в цілому не відповідає вимогам, встановленим даними методичними рекомендаціями, зауваження мають системний характер і стосуються майже всіх елементів роботи.

Студент зобов'язаний протягом 1 – 2 днів після проходження нормоконтролю усунути зауваження щодо оформлення дипломної роботи.

Керівник дипломної роботи враховує якість її оформлення та ступінь доопрацювання за зауваженнями нормоконтролера при формуванні оцінки керівника.

Дипломні роботи, що пройшли нормоконтроль, після усунення зауважень щодо їх оформлення можуть бути надані до переплетення. Рішення про можливість переплетення дипломної роботи приймає керівник дипломної роботи.

Дипломна (магістерська) робота переплітається у тверду обкладинку в такий спосіб, щоб аркуші не випадали і щоб їх не можна було виймати без пошкодження (тверде переплетення).

На внутрішньому боці обкладинки вклеюється конверт, у який вкладаються документи, що додаються до дипломної роботи.

2.10. Перевірка роботи на плагіат

Одним із головних критеріїв оцінювання бакалаврських дипломних робіт є самостійність їх виконання. Але, зважаючи на стрімкий розвиток інформаційних технологій та доступність відкритих інформаційних джерел зростає потенційна можливість привласнення результатів творчого

або дослідницького характеру інших авторів. З метою усунення недобросовісного ставлення студентів до виконання завдань бакалаврської дипломної роботи, ними подається на кафедру власноруч складена заява про дотримання професійної етики за формою, поданою в додатку Ж.

Об'єктивне оцінювання підготовлених до захисту дипломних робіт на кафедрі проводиться на основі результатів їх перевірки на плагіат.

Для перевірки унікальності тексту у встановлений строк слід надати на кафедру електронний носій (CD-RW) з остаточним варіантом бакалаврської дипломної роботи та виключенням із документа таблиць і графічних зображень результатів дослідження. За результатами перевірки роботи на плагіат друкується звіт, який використовується при складанні висновку керівника про можливість допуску дипломної роботи до захисту й визначенні оцінки бакалаврської дипломної роботи Державною екзаменаційною комісією.

При виявленні недостатнього рівня унікальності тексту пояснювальної записки бакалаврської роботи, який характеризується переважаючим у роботі обсягом недобросовісного запозичення матеріалів із досліджень інших авторів робота знімається з захисту.

2.11. Підготовка до захисту дипломної роботи

У ході підготовки до захисту дипломної роботи студент готує до захисту доповідь, ілюстративний матеріал та презентацію.

У доповіді слід відобразити актуальність теми, подати короткий зміст виконаної роботи, обґрунтувати висновки і пропозиції, отримані в результаті проведеного дослідження та його практичне значення. Доповідь має бути логічною і послідовною, містити найбільш важливі результати дослідження.

У якості ілюстрації свого виступу студенту необхідно підготувати ілюстративний матеріал (на аркушах формату А4) для членів Державної атестаційної комісії, оформлений відповідно до вимог Державного стандарту України 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".

У роздатковому матеріалі наводяться: прізвище, ім'я, по батькові студента, назва роботи, найбільш показові з точки зору узагальнення студентом таблиці, графіки, схеми, діаграми та інші цифрові матеріали, що відображають основні самостійні розробки, висновки і пропозиції.

Презентація дипломної роботи має бути виконана в редакторі Power Point та повинна співпадати з ілюстративним матеріалом. Графічний матеріал призначений для презентації доповіді на захисті і може містити схеми, креслення, діаграми й ін. Рекомендується уникати надмірного прикрашання плакатів, що виходить за межі ділового стилю та яскравих кольорів. Загальне число кольорів не повинно бути більше 8, включаючи і чорний. Розмір елементів зображення повинен бути таким, щоб можна було читати плакат із відстані не менше 4 м. Наносити на плакати зображення, що не мають прямого відношення до розробки, не допускається.

2.12. Довідка про впровадження рекомендацій бакалаврської дипломної роботи

Довідка про впровадження рекомендацій бакалаврської роботи в практику конкретного підприємства (організації, фірми, тощо) підтверджує високий рівень виконання роботи і готовність майбутнього фахівця кваліфіковано вирішувати професійні завдання. У першу чергу, це належить до підприємства, на прикладі якого виконувалася дана робота. Довідка робиться з обов'язковим зазначенням конкретних рекомендацій студента, які можуть бути використані на підприємстві, а також конкретного місця (дільниці, цеху, підрозділу, служби, відділу тощо), де ці рекомендації будуть застосовані або впроваджуватимуться. Вона додається до дипломної кваліфікаційної роботи і подається до екзаменаційної комісії. Зразок довідки про впровадження рекомендацій бакалаврської роботи наведено в додатку 3.

3. Захист та оцінка бакалаврської дипломної роботи

3.1. Порядок захисту дипломної роботи

Порядок захисту бакалаврської дипломної роботи встановлюється "Положенням про Державні екзаменаційні комісії".

Процес захисту дипломної роботи на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) включає:

виступ студента з доповіддю та презентацією результатів дослідження;
запитання членів комісії та інших присутніх на захисті осіб;

відповіді студента на поставлені запитання;
відгуки наукового керівника та рецензента, які зачитуються секретарем комісії;

обговорення результатів захисту членами комісії і прийняття рішення;
оцінку дипломної роботи членами Державної екзаменаційної комісії.

Тривалість захисту однієї бакалаврської роботи 25 – 30 хвилин. За день на одному засіданні ДЕК захищаються не більше 7-ми студентів. Захист проходить українською і/або російською мовами. У випадку захисту бакалаврської роботи іноземною мовою студент повинен погодити ці питання на своїй кафедрі і кафедрі іноземних мов. Для цього необхідно написати заяву на ім'я голови державної екзаменаційної комісії.

Захист дипломної роботи розпочинається з доповіді, в якій студент має розкрити: актуальність теми; структуру роботи; об'єкт дослідження; предмет дослідження; висновки з аналізу, зміст запропонованих заходів. Час виступу студента не повинен перевищувати 10 хвилин, поданий матеріал має бути стислим, конкретним, з наочним використанням сучасних технічних засобів.

Під час доповіді слід звертатися до ілюстративного матеріалу та матеріалів презентації, коротко пояснюючи їх зміст. Не рекомендується демонструвати матеріали, на які доповідач не планує посилатися під час доповіді.

Члени ДЕК, присутні на захисті, можуть ставити випускнику запитання з метою визначення рівня його професійної підготовки та загальної ерудиції щодо предметної області.

Секретар ДЕК зачитує відгук наукового керівника роботи та зовнішню рецензію. У заключному слові студент повинен дати аргументовану відповідь на можливі зауваження керівника та рецензента роботи.

Під час захисту дипломної роботи ведеться протокол засідання ДЕК. Окремо відзначається думка членів ДЕК про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора.

У день захисту голова ДЕК оголошує прийняте рішення про оцінку бакалаврської дипломної роботи з напряму підготовки 6.050104 "Фінанси і кредит".

Відмітка про оцінку бакалаврської роботи і постанова про присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня оформлюється протоколом засідання ДЕК і підтверджується підписами голови та членів ДЕК. Після захисту бакалаврська дипломна робота передається на зберігання в архів університету.

Студенти, не допущені до захисту або такі, що не захистили дипломну кваліфікаційну роботу, позбавляються права на одержання диплома, і їм може бути видана довідка про прослухані курси за час навчання в університеті. До повторного захисту роботи може бути допущеним протягом двох років після закінчення теоретичного курсу.

3.2. Критерії оцінки дипломних робіт

Оцінка виконаних робіт здійснюється на підставі об'єктивних критеріїв за 100-бальною шкалою, а саме:

1) ступінь самостійності виконання і оригінальність матеріалів дипломної роботи (1 – 20 балів);

2) глибина практичного аналізу проблеми і застосування сучасних методів дослідження, використання комп'ютерної, організаційної техніки, інформаційних технологій (1 – 20 балів);

3) науково-практичний рівень результатів (1 – 30 балів);

4) якість викладення змісту пояснювальної записки (1 – 10 балів);

5) презентація роботи, стиль викладення, мовна грамотність, якість графічного матеріалу, реакція на поставлені запитання, комунікативні здібності студента (1 – 20 балів);

Таким чином, попередня оцінка може становити від п'яти до сотні балів. Позитивним оцінкам відповідає така кількість набраних балів:

від 60 до 73 балів – задовільно;

від 81 до 89 балів – добре;

від 90 до 100 балів – відмінно.

Як необхідні вимоги враховуються: відповідність теми напряму фахової підготовки та її актуальність.

При визначенні ступеня самостійності виконання та оригінальності матеріалів роботи враховують відгук наукового керівника і зовнішню рецензію, присутність наукової дискусії при посиланнях на інформаційні джерела, наявність прототипів роботи, використання оригінальних методів обґрунтування результатів, що раніше не використовувались в організації.

Науково-практичний рівень результатів визначається використанням сучасних методів дослідження, наявністю елементів наукової новизни, наукових публікацій і публічних доповідей, ступенем вирішення поставлених проблем і завдань, довідкою про впровадження результатів.

Оцінка якості оформлення роботи відображає ступінь володіння студентом літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал. Ураховується також дотримання стандартів та інструктивно-методичних вказівок щодо оформлення дипломної роботи.

Презентація роботи характеризує вміння студента стисло, змістовно, переконливо і наглядно демонструвати основні результати роботи, відповідати на поставлені в ході захисту запитання, а також на зауваження наукового керівника і рецензента.

При цьому враховуються успішність студента за відомістю успішності, оцінки наукового керівника і рецензента.

Рішення про присвоєння студенту освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за спеціальністю "Фінанси" і про загальну оцінку роботи ухвалюється на закритому засіданні ДЕК відкритим голосуванням. Підсумкову оцінку дипломної роботи визначає ДЕК, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає. Результати засідання ДЕК оголошуються його головою в день захисту після оформлення протоколу засідання ДЕК.

Студенти, які одержали незадовільну оцінку, відраховуються з університету і мають право на повторний захист протягом наступних трьох років.

4. Структура і зміст бакалаврської дипломної роботи

4.1. Загальні вимоги

При підготовці бакалаврської дипломної роботи студент повинен дотримуватися певних вимог:

робота, подана на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.050104 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" виконується державною мовою України; виняток становлять студенти іноземних держав, що виконують роботу російською мовою;

робота готується кожним студентом індивідуально;

робота має бути науково-дослідною працею, що сприятиме вирішенню конкретних економічних, фінансових, управлінських проблем або комплексу проблем із глибоким розумінням напряму дослідження;

робота має містити відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження;

робота повинна розкрити вміння студента стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал. Текст повинен бути без граматичних і стилістичних помилок, а оформлення – відповідати вимогам, що ставляться до робіт, поданих до друку;

при написанні роботи студент повинен обов'язково давати посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріали або окремі результати.

Бакалаврська дипломна робота має розкрити вміння студента викладати матеріал стисло, логічно й аргументовано.

Наукове дослідження необхідно здійснювати за такою логічною схемою: характеристика актуальності обраної теми, визначення мети і конкретних завдань дослідження, визначення об'єкта й предмета дослідження, обґрунтування теоретичної і методичної бази, виконання аналітичної частини роботи, обґрунтування пропозицій, їх апробація й оцінка отриманих результатів.

4.2. Вимоги до структури роботи

Бакалаврська дипломна робота складається з:

I. Пояснювальної записки.

II. Ілюстративної частини, яка містить графіки, схеми, таблиці, економіко-математичні моделі, методичні рекомендації, тощо, що віддзеркалюють проведені дослідження в роботі під час її презентації студентом.

Пояснювальна записка бакалаврської дипломної роботи повинна містити такі розділи:

1. Титульна сторінка пояснювальної записки містить: найменування вищого навчального закладу та випускаючої кафедри; тему роботи; дані про автора роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника та консультантів; місто, рік. Виконується на аркуші формату А4 зі всіма підписами (студента, наукового керівника, завідувача кафедри). Форма титульної сторінки наведена у додатку І.

2. Завдання на дипломну роботу студента: розміщується безпосередньо після титульного аркуша. Бланк завдання на дипломну роботу друкується з двох сторінок аркуша А4 та має вигляд типового бланка.

3. Подання голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи, форма якого наведена у додатку К.

4. Анотація, яка повинна містити основні результати, отримані в ході дослідження. Обсяг анотації – 1 сторінка формату А4. Анотація подається українською, російською та англійською мовами. Приклад оформлення анотації подано у додатку Л.

5. Зміст бакалаврської дипломної роботи, який містить найменування та нумерацію початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків.

6. Вступ.

7. Основна частина, яка складається: з теоретичного, аналітичного та оптимізаційного розділів.

8. Висновок.

9. Перелік використаної літератури.

10. Додатки до бакалаврської дипломної роботи (є обов'язковими).

Структура пояснювальної записки та обсяг окремих її розділів залежать від особливостей теми дослідження, але повинна формуватися з дотриманням таких умов:

обсяг пояснювальної записки має складати 80 – 90 сторінок тексту, оформленого згідно з вимогами до написання дипломних робіт;

кількість сторінок в окремих розділах чітко не регламентується, але робота повинна бути збалансованою за кількістю сторінок у розділах та має відповідати вимогам достатньої інформативності та обґрунтованості рішень та висновків (кожний підрозділ – 7 – 10 сторінок);

громіздкі обґрунтування, фінансову звітність, табличний матеріал чи значні математичні розрахунки тощо доцільно виносити в додаток (чи додатки);

висвітлення положень та рекомендацій повинні бути конкретними й не містити тільки констатації загальновідомих міркувань;

висновки та основні рекомендації згідно з темою дослідження повинні ґрунтуватися на результатах дослідження, що проведено в роботі.

Аналітичний матеріал має знайти відображення у статистичних, розрахункових таблицях, графіках, діаграмах, які характеризують результати дослідження.

Зміст кожного з розділів залежить від теми бакалаврської дипломної роботи та погодженого з науковим керівником плану. Проте існують загальні вимоги до виконання кожного розділу, які наведені у п.п. 3.3.

Ілюстративна частина не є складовою пояснювальної записки і призначена для презентації основних результатів роботи під час її захисту. Структура і склад матеріалів, що подаються в ілюстративній частині, погоджуються з науковим керівником після завершення роботи над пояснювальною запискою, виходячи з теми бакалаврської дипломної роботи і структури доповіді студента при її захисті. Рекомендована кількість ілюстративних матеріалів – від 8 до 12 сторінок. Ілюстративна частина повинна відобразити всі розділи бакалаврської дипломної роботи, відображати одержані результати дослідження та повністю співпадати з презентацією.

До вибору плакатів слід підходити обмірковано та виважено, адже в них мають бути відображені результати всіх розділів дипломної роботи.

Серед обов'язкових особливо корисним є плакат, що коротко характеризує актуальність, мету, завдання, наукову новизну і практичну цінність дипломної роботи, характеризує загальну схему, логіку дослідження. Доцільним є плакат з динамікою основних показників фінансово-господарської діяльності об'єкта дослідження. Бажано підготувати плакат, що описує типові та оригінальні методи дослідження. Дуже важливим є плакат з оцінки економічної ефективності (результативності) пропозицій дипломника, а також про впровадження результатів роботи у виробництво або наукові розробки.

Основні результати дослідження бажано представити у вигляді графіків, таблиць, діаграм, які дозволять краще викласти матеріал доповіді.

Титульний аркуш ілюстративного матеріалу має містити реквізити титульного аркуша пояснювальної записки. Форма титульного аркуша ілюстративного матеріалу наведена у додатку М.

4.3. Вимоги до розділів бакалаврської дипломної роботи

Зміст

Зміст розташовують безпосередньо після анотації на новій сторінці. Зміст може займати 1 – 1,5 сторінки і містить послідовний перелік структурних елементів пояснювальної записки, найменування розділів і підрозділів із вказівкою номерів сторінок, на яких вони наведені. Він розробляється після затвердження теми дипломної роботи студентом самостійно й узгоджується з науковим керівником. Приклад оформлення змісту наведено в додатку Н.

Зміст має відображати суть проблеми, її складність та логіку дослідження та відповідати поставленим у роботі цілям і завданням. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

Розряди номерів сторінок розташовують точно один під одним. Закінчення найменування елементів змісту відокремлюють від номера сторінки крапками. Сторінки змісту не нумеруються.

Перелік умовних позначень (за необхідністю)

Якщо в тексті пояснювальної записки зустрічаються умовні позначення, скорочення, символи, одиниці виміру, не передбачені чинними стандартами, а також спеціальні терміни, то їх перелік оформлюється окремим списком у вигляді таблиці або стовпчика, де ліворуч за абеткою позначаються умовні позначення, скорочення або терміни, а праворуч – їх розшифровка. Перелік умовних позначень розташовують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Якщо в тексті умовні позначення повторюються не більше трьох разів, то вони не наводяться в переліку скорочень і умовних позначень. У цьому разі їх розшифровку наводять один раз за першою появою цих елементів у тексті пояснювальної записки. Перелік умовних позначень дають у такій послідовності:

- 1) скорочення, у тому числі абrevіатурні;
- 2) умовні позначення;
- 3) одиниці виміру;
- 4) терміни.

Для умовних позначень встановлений такий порядок їх запису. Спочатку за абеткою наводяться умовні позначення українського алфавіту, потім – латинського й останніми – грецького.

Вступ

Вступ розкриває сутність і стан наукового завдання (проблеми), його актуальність, наукову та практичну цінність теми, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі подають загальну характеристику бакалаврської дипломної роботи у рекомендованій послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими підходами до існуючої проблеми (завдання) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідного напрямку

дослідження. При висвітленні стану досліджуваної проблеми (завдання) слід назвати авторів, які зробили найбільш значний внесок в її розробку, основні закони і нормативні акти України та міжнародного права, на яких базується робота. Обґрунтування актуальності не повинно бути багатослівним.

Мета і завдання дослідження. Мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для її досягнення, формулюють виходячи з необхідності систематизувати, узагальнити, поглибити розробку окремого питання і на цій основі зробити висновки та окреслити напрями вдосконалення функціонального механізму об'єкта дослідження. Не слід формулювати мету як "уточнення...", "вивчення...", тому що ці слова вказують на спосіб досягнення мети, а не на саму мету. Завдання, які ставляться в роботі, повинні відображати шляхи досягнення обраної мети дослідження. Формулювання завдань можна подати, використовуючи слова типу: "систематизувати...", "визначити...", "розробити...", "обґрунтувати..." тощо. Як правило, виходячи із завдань дослідження, будується структура роботи. Тому завдання дослідження відповідають змісту розділів і підрозділів бакалаврської дипломної роботи.

Об'єкт дослідження – це процес (явище), що породжує проблемну ситуацію, і обраний(е) для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію, установу чи орган державної влади або його підрозділ, на прикладі якого виконується робота.

Предмет дослідження – конкретна проблема (завдання), що міститься в межах об'єкта дослідження і на яку спрямовується увага при підготовці дипломної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне та окреме. Саме на предмет дослідження спрямована основна увага студента, оскільки він визначає тему бакалаврської дипломної роботи.

Методи дослідження. Подають перелік методів дослідження, які використані для досягнення поставленої в роботі мети. Слід перелічити методи дослідження, що застосовувалися, з посиланням на конкретні завдання, що виконувалися за допомогою цих методів.

Інформаційна база. Коротко наводиться перелік джерел інформації, що були використані для написання роботи.

Практичне значення одержаних результатів. У дипломній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове вико-

ристання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. У дипломній роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів роботи і публікації. При наявності оприлюднення результатів бакалаврської дипломної роботи наводиться інформація про наукові та науково-практичні конференції, семінари, на яких оприлюднені результати роботи, а також вказується наявність публікацій основних результатів дослідження в статтях у наукових журналах, наукових працях, матеріалах і тезах конференцій, семінарів та ін.

Основна частина

Структура основної частини пояснювальної записки, обсяг її розділів і підрозділів залежать від теми кваліфікаційної роботи.

Основна частина містить основні теоретичні і методичні положення, проблемні, дискусійні та невирішені питання теми, науково обґрунтовані соціально-економічні, професійно-орієнтовані рішення та складається з трьох розділів: 1) теоретичного; 2) аналітичного; 3) оптимізаційного та їх підрозділів. Кількість сторінок в окремих розділах строго не регламентується, однак їх зміст має відповідати вимогам достатньої інформативності й обґрунтованості висновків.

Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень.

Перший розділ

Першим розділом дипломної роботи є **теоретичний розділ**.

Мета розділу – набуття вмінь та навичок щодо формування інформаційної бази теоретико-методичного характеру та її узагальнення відповідно до обраного предмета дослідження й реалізації поставлених у роботі завдань.

Теоретичний розділ розробляється на засадах вивчення спеціалізованої літератури, нормативно-законодавчої бази та офіційної статистичної інформації. Огляд джерел інформації для теоретичного розділу дипломної роботи включає такі їх види:

законодавчі і нормативні акти України та міжнародного права;
підручники та навчальні посібники;

монографії і наукові статті в спеціальних періодичних друкованих виданнях;

науково-публіцистичні матеріали в засобах масової інформації тощо.

У теоретичному розділі, який має складатися з трьох логічно пов'язаних між собою підрозділів, розглядаються такі базові поняття: категорії, характеристики, властивості, що відображають об'єкт та предмет дослідження; стратегічні та тактичні аспекти, пов'язані з проблемою, ступінь її вивченості; системи показників, фактори, алгоритми, формули розрахунків і моделі.

У теоретичному розділі визначається науково-методична база, наводиться ґрунтовний термінологічний аналіз предметної області дослідження та глибокий ретроспективний огляд законодавчої, науково-економічної та інструктивно-методичної літератури, дається порівняльний аналіз межі доцільного використання тих або інших методів, обґрунтовується остаточний вибір методів вирішення проблемної ситуації. При підготовці цього розділу необхідно встановити, що зроблено з обраної тематики провідними науковцями.

У теоретичних дослідженнях доцільно узагальнити вітчизняний і закордонний досвід розробки теоретико-методичних засад відповідно до предметної області дослідження.

Дипломна робота повинна відображати точку зору автора, а тому в ній завжди присутні елементи наукової дискусії і полеміки. З кожного проблемного питання важливо знайти подібність і розходження точок зору провідних вчених, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі протиріччя й неточності, щоб обґрунтувати власну позицію.

При вивченні літератури не варто повністю цитувати прочитаний текст. Слід відбирати тільки ті наукові факти, які становлять основу наукового знання, відображають об'єктивні властивості явищ і процесів. Наукові факти характеризуються такими особливостями, як новизна, точність, об'єктивність і вірогідність.

Про вірогідність вихідної інформації може свідчити не тільки характер використаних джерел, але й науковий, професійний авторитет автора, його приналежність до тієї або іншої наукової школи. Літературні джерела слід підбирати і використовувати відповідно до змісту проблеми, що досліджується. Необхідно вдумливо і критично аналізувати, оцінювати науково-методичні публікації, щоб погодитися або, навпаки, не погодитися з науковими поглядами окремих авторів. Використання науково-ме-

тодичних джерел супроводжується обов'язковим посиланням на джерело й сторінку, звідки запозичені ті або інші відомості (наприклад: [123, с.17]).

Робота не повинна носити абстрактного характеру. Міркування дипломника, узагальнення та висновки повинні будуватися на конкретному аналізі фактичного матеріалу. Водночас слід уникати простого та безсистемного нагромадження фактів без будь-якого достатнього їх осмислення та узагальнення. У процесі аналізу та узагальнень необхідно дотримуватись найсуворішої наукової достовірності. Не можна замовчувати або перекручувати факти задля надуманої ідеї, гіпотези. Той же принцип наукової добросовісності повинен бути покладений в основу оцінки праць попередніх авторів. Глибина аналізу думки становить головну підвалину будь-якого дослідження. Робота повинна всебічно розкривати сутність, суттєві риси та закономірності об'єкта дослідження.

У теоретичному розділі повинна бути обґрунтована інформаційно-статистична база дослідження, узагальнена система економіко-математичних моделей та методичних підходів щодо вирішення проблем (завдань) дослідження, які будуть розглядатися в наступних розділах.

Результатом теоретичного розділу має бути обґрунтування інструментів і методів розв'язання проблемної ситуації. При необхідності у кінці цього розділу формулюються пропозиції щодо вдосконалення науково-методичної бази.

Висновок по змістовній частині розділу є обов'язковим.

Другий розділ

Другим розділом бакалаврської дипломної роботи є **аналітичний розділ**. Це – центральна як за обсягом, так і за науково-прикладною значущістю частина дипломної роботи.

Мета розділу – набуття та закріплення вмінь та навичок, а також формування компетентностей щодо проведення аналітичної оцінки стану та тенденцій розвитку об'єкта дослідження за допомогою методів фінансового аналізу.

В аналітичному розділі студент повинен продемонструвати вміння самостійно проводити наукові дослідження, застосовувати сучасні економіко-статистичні методи та методи наукового пізнання.

Розділ складається з трьох параграфів. Його зміст буде мати певні відмінності залежно від інформаційної бази дослідження, що використовується студентом для написання дипломної роботи.

Так, *якщо в якості інформаційної бази дослідження виступає суб'єкт підприємницької діяльності*, то структура другого розділу буде мати такий вигляд:

1. Загальна характеристика та оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства. Даний параграф повинен містити загальну характеристику бази практики (підприємства, звітність якого є інформаційною основою дослідження), та основні аналітичні розрахунки щодо загальної оцінки фінансового стану досліджуваного суб'єкта.

Характеристика бази практики (підприємства, звітність якого є інформаційною основою дослідження) повинна включати: повне найменування, призначення, організаційну структуру, склад основних підрозділів і виконавців, їх функції та ін. На базі статистичної, бухгалтерської та фінансової звітності суб'єкта діяльності необхідно надати його техніко-економічну та функціональну характеристику.

Також у даному розділі студент повинен провести загальний або експрес-аналіз фінансового стану об'єкта дослідження за останні 3 – 5 років, використовуючи узагальнені підходи до його виконання (наприклад, експрес-аналіз балансу, аналіз фінансових результатів, аналіз основних коефіцієнтів оцінки фінансового стану тощо).

2. Технологія проведення фінансового аналізу згідно з темою дипломної роботи. Даний параграф повинен містити опис технологічної складової об'єкта дослідження на основі системного аналізу, за допомогою чого визначається послідовність дій з встановлення структурних зв'язків між елементами досліджуваної системи. Це має бути реалізовано у вигляді деталізованого фінансового аналізу предметної області дослідження відповідно до теми дипломної роботи. Для цього студент повинен схематично зобразити технологію проведення аналізу та вказати, що є вхідною базою для його виконання, з яких етапів складається сам процес аналізу та які саме документи виступають вихідною інформацією в результаті його проведення.

Далі в даному параграфі студент повинен детально розкрити зміст виділених етапів процесу деталізованого аналізу, обґрунтувати та навести систему прийомів та методів фінансового аналізу, яку доцільно використовувати при проведенні аналізу за досліджуваною темою, показати існуючі методики, зробити їх порівняльний аналіз, дати пропозиції щодо ефективного використання тієї чи іншої методики при розв'язанні проблеми (завдань) дослідження.

3. Аналіз предметної області дослідження за темою дипломної роботи. В даному розділі студент проводить аналітичні розрахунки та формує обґрунтовані висновки, реалізуючи наведену у другому параграфі даного розділу технологію аналізу. Таким чином, студентом виконується ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах бази практики.

Якщо в якості інформаційної бази дослідження виступає фінансове управління або структура, що пов'язана з формуванням доходів та видатків бюджетів різного рівня, то структура другого розділу буде мати такий вигляд:

1. Загальна характеристика місцевого бюджету. В цьому параграфі на базі вивчення конкретного місцевого бюджету студенту необхідно за 3 – 5 років визначити тенденції і проблеми формування його доходів і видатків. На основі аналізу бюджету слід:

визначити та охарактеризувати динаміку запланованих і фактичних показників дохідної та видаткової частин бюджету;

встановити взаємозалежність між відповідними показниками за наведений період та на цій основі визначити рівень обґрунтованості бюджетного планування;

визначити та узагальнити тенденції щорічних основних податкових надходжень та видатків у розрізі функціональної класифікації;

навести розрахунки по 3 – 5 статтям доходів та видатків відносно їх планування і вказати рівень обґрунтованості планування.

2. Технологія планування (або контролю та використання) бюджетних коштів.

Даний параграф повинен містити залежно від спрямованості дослідження бюджету опис послідовності складання та планування доходів або видатків:

кошторису бюджетної організації;

розпису бюджетних організацій;

розподілу трансфертів на фінансування місцевих бюджетів;

формування дохідної частини бюджету за основними статтями;

запозичення бюджетних кредитів;

упровадження програмного-цільового методу при прогнозуванні доходів бюджету;

порядку розрахунку обсягів видатків на утримання органів місцевого самоврядування, АТО;

обсягу видатків на освіту;
обсягів видатків на охорону здоров'я,
обсягів видатків на культуру тощо.

3. Аналіз виконання доходної або видаткової частини бюджету. Його слід присвятити більш поглибленому аналізу статей доходів або видатків згідно з технологією, описаною у попередньому параграфі роботи. Необхідно вказати на основні джерела формування фінансових ресурсів у доходах бюджету, навести аналіз закріплених доходів місцевих бюджетів (доходи, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів) та власних доходів місцевих бюджетів (доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів). Доцільно провести аналіз платоспроможності місцевого бюджету, розрахувавши індекс відносної платоспроможності місцевого бюджету.

Обов'язковою умовою якісного виконання аналітичного розділу є побудова аналітичних таблиць та надання графічного матеріалу, що ілюструє отримані результати розрахунків. Розділ завершується оцінкою одержаних результатів та виявленням тенденцій і закономірностей розвитку об'єкта та предмета дослідження.

Необхідно чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що отримано з документів організації, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів та розрахунків.

Висновки й узагальнення, сформульовані автором у першому розділі дипломної роботи, у другому розділі мають бути підтверджені конкретним практичним матеріалом.

Результати, отримані в аналітичному розділі, беруться за основу для розробки оптимізаційного розділу дипломної роботи.

Висновок за змістовною частиною розділу є обов'язковим.

Третій розділ

Третім розділом бакалаврської дипломної роботи є **оптимізаційний розділ**.

Мета розділу – набуття вмінь та навичок щодо формування оптимізаційних заходів відповідно до отриманих результатів аналізу фінансово-економічних явищ та процесів.

У цьому розділі на базі теоретичних узагальнень і аналізу обґрунтовуються нові підходи до розв'язання проблемної ситуації, теоретичні, ме-

тодичні і практичні пропозиції, а також організаційні й фінансово-економічні заходи щодо усунення виявлених недоліків, удосконалення фінансової роботи.

Завданнями третього розділу є розробка та обґрунтування конкретних пропозицій щодо удосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, а також пристосування запропонованих рекомендацій до практичної діяльності підприємства (організації, установи), що досліджується. Необхідно розробити механізм реалізації таких пропозицій, довести їх до рівня конкретних методик, рекомендацій.

Оптимізаційну частину (третій розділ) рекомендується подати у складі трьох підрозділів. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Логіка викладення матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондувати з теоретичним і аналітичним розділами. Так, у третьому розділі здійснюється розробка пропозицій з удосконалення фінансово-економічної діяльності на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, інструментарію, викладеного у першому розділі, а також з урахуванням проблемних елементів, які були виявлені за результатами аналізу, проведеного у другому розділі дослідження.

Усі пропозиції, що надаються у третьому розділі, мають бути певним чином обґрунтовані. При цьому, якщо пропонується впровадження заходів або напрямів розвитку, які не потребують техніко-економічного обґрунтування або при очевидних труднощах їх здійснення, слід використовувати результати наукових досліджень та практичних досягнень у галузі управління фінансами на підставі авторитетних літературних джерел. Особливу увагу слід приділяти вивченню зарубіжного досвіду з урахуванням особливостей вітчизняної економіки та його адаптацією до умов господарювання установи (підприємства), що досліджується.

Обов'язковою умовою якісного виконання третього розділу є застосування інформаційних технологій, економіко-математичних методів і моделей.

Достатньо часто для вирішення завдань третього розділу пропонують заходи, що вимагають техніко-економічного обґрунтування. В такому випадку доцільно застосовувати економіко-математичні моделі, методики статистичного аналізу тощо. Для цього студент повинен визначити клас моделей та сформулювати алгоритмічну схему дослідження,

розробити модель для задачі, що досліджується, показати апробацію побудованої моделі за даними бази практики, провести тестування моделі на її адекватність, проаналізувати та визначити програмні продукти, за допомогою яких мають бути здійснені розрахунки. Для вирішення завдань третього розділу студент може застосувати, наприклад, такі методи, як: таксономічний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, факторний аналіз, метод аналізу ієрархій тощо.

У даній частині доцільно здійснити аналіз корисності результатів дослідження, запропонувати шляхи використання основних положень роботи. Крім того, необхідно розрахувати й оцінити теоретичний і (або) практичний економічний ефект від упровадження оптимізаційних заходів, запропонованих студентом у дипломній роботі щодо вдосконалення діяльності установи в частині предмета дослідження. Конкретні підходи до розрахунку ефекту від запропонованих заходів залежать від обраного у дипломній роботі напряму дослідження.

Зміст третього розділу найбільш повно розкриває здатність студента до самостійної роботи, виявляє його вміння використовувати теоретичні знання в конкретних умовах практичної діяльності. Тому бажаною є апробація розроблених гіпотез (механізмів, концепцій, принципових схем, програм, методик, моделей, стратегій тощо).

Студент повинен подати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних досліджень. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

Висновок за змістовною частиною розділу є обов'язковим.

Висновки

Висновки – це завершальний етап бакалаврської дипломної роботи, які виконують роль закінчення, що зумовлене логікою проведення дослідження у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. У висновках повинна бути відображена сукупність результатів і положень, що характеризують її автора як здобувача освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра.

Після кожного підрозділу кожного розділу роботи слід дати коротке узагальнення проведеного дослідження. При цьому не обов'язково писати "висновок", а достатньо після відповідного підрозділу почати

його словами "отже", "таким чином" і т. д. Висновки в кінці кожного підрозділу і розділу та загальні висновки не повинні дублювати один одного.

У загальному висновку (обсяг 3 – 4 стор.) викладають одержані в роботі найбільш важливі наукові та практичні результати, стисло узагальнюється виконане дослідження: визначається не тільки його наукова новизна і теоретична значущість, які випливають з кінцевих результатів, а й практична цінність. Необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати у читача уявлення про ступінь реалізації автором дипломної роботи поставленої мети та завдань, зазначених у вступі.

Студент у логічній послідовності узагальнює результати дослідження, формулює висновки та пропозиції до кожного розділу (підрозділу) і бакалаврської дипломної роботи в цілому. Відображаються саме ті висновки та пропозиції, які випливають із проведеного автором дослідження. За змістом і формою вони повинні бути чітко викладені, аргументовані і співвіднесені з уже відомими науково-практичними розробками.

У висновках автор підводить підсумки проведених теоретичних і практичних досліджень. Характеризуючи основні теоретичні і практичні результати, студент визначає ступінь вирішення завдань дипломної роботи. У висновках зазначається особистий внесок студента в одержані результати.

Перелік використаної літератури

Перелік використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновку.

У списку літератури обов'язково повинні бути посилання на законодавчу, нормативну, зарубіжну літературу, а також переважна кількість сучасної наукової літератури (статті, монографії, в тому числі провідних вчених ХНЕУ).

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін.

Кількість використаних джерел нормативно не врегульована і залежить від ступеня вивченості проблеми. Виходячи з досвіду підготовки бакалаврських дипломних робіт, рекомендована загальна кількість по-

зицій в переліку використаної літератури має бути не менше, ніж 80 джерел, при чому по тексту роботи повинні бути посилання на 70 % від цього списку.

Додатки

Додатки є обов'язковим розділом бакалаврської дипломної роботи.

Матеріал, що надається в додатках, повинен відповідати обраній темі дослідження і містити необхідні матеріали, що були базою для проведення наукових досліджень і практичних розробок.

До додатків включають допоміжний матеріал, спрямований на посилення повноти сприйняття проведеного дослідження:

форми фінансової звітності підприємств (організацій, установ);

таблиці допоміжних цифрових даних;

проміжні математичні формули і розрахунки;

розрахунки економічного ефекту;

методики, опис алгоритмів і програм розв'язання задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання дипломної роботи;

ілюстрації допоміжного характеру.

Не слід включати у додатки матеріали, на які не має посилань у дипломній роботі.

Додатки повинні обов'язково містити елементи ілюстративного матеріалу, що використовується при захисті та копії опублікованих студентом статей (тез доповідей) за темою дипломної роботи.

5. Вимоги до оформлення бакалаврської дипломної роботи

Загальні вимоги

Дипломна робота повинна бути надрукована з використанням середовища Windows на одній стороні аркуша білого паперу форматом А4 (210 x 297 мм) у вигляді суцільного тексту, ілюстрацій і таблиць і подана до захисту в роздрукованому вигляді у твердій обкладинці разом з електронною версією (на CD).

Гарнітура шрифту типу Times New Roman розміром кг 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,3. Текст бакалаврської роботи необхідно друкувати, залишаючи поля: верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм, лівє – 30 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту бакалаврської роботи повинна бути однаковою.

Текст основної частини бакалаврської роботи поділяють на розділи, підрозділи.

Структурні елементи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "ВИСНОВОК", "СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ", "ДОДАТКИ" не нумерують, а їхні найменування слугують заголовками структурних елементів роботи.

Найменування таких структурних елементів, як розділи і підрозділи основної частини роботи, повинні мати пронумеровані заголовки.

Заголовки структурних елементів слід розташовувати в центрі і писати великими літерами без крапки наприкінці, не підкреслюючи.

Заголовки розділів і підрозділів робіт варто починати з абзацного відступу, не підкреслюючи, без крапки наприкінці. Заголовки слід писати великими літерами, підзаголовки – малими, крім першої великої.

Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і рівним 1,25 см (або 5 символами).

Переноси слів у заголовку не допускаються. Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна бути в межах одного рядка, однакова по всій роботі.

Найменування наступного підрозділу та початок його тексту розташовують на тій же самій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Не допускається розміщати найменування розділу та підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту.

Приклад оформлення текстової частини пояснювальної записки наведено у додатку П.

Нумерація

Сторінки роботи треба нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки наприкінці.

Титульний лист, завдання на дипломну роботу студента, реферати, "Зміст" включають у загальну нумерацію сторінок робіт. Номер на цих сторінках не проставляють. Нумерацію починають проставляти зі сторінки, на якій розташовано "Вступ".

Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи. Номер на цих сторінках проставляється.

Розділи та підрозділи роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Розділи дипломної роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладу основної частини роботи і позначатися арабськими цифрами з крапкою, наприклад 1., 2., 3. і т. д.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад 1.1., 1.2., 1.3. тощо.

Ілюстрації

Ілюстрації (рисунки, креслення, діаграми, графіки, схеми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно давати посилання на джерело, з якого запозичена ілюстрація.

Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією та центрують посередині сторінки. При необхідності під ілюстрацією розташовують роз'яснювальні дані.

Ілюстрації варто нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу за винятком ілюстрацій, що приводяться в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою.

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок (приблизно 10 мм), якщо ілюстрація вбудовується в структуру тексту, тобто розташована не на окремій сторінці.

Оформлення ілюстрацій необхідно виконувати з розрахунком на те, що вони повинні бути достатньо простими для сприйняття, з одного боку, та нести максимум інформації – з іншого.

Приклад оформлення ілюстрацій у тексті пояснювальної записки наведено у додатку Р.

Таблиці

Таблицю необхідно розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці/сторінках, якщо таблиця надто велика для її вбудовування в структуру тексту.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті.

Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою.

Назва таблиці друкується малими літерами, крім першої великої, і розташовується над таблицею з вирівнюванням по центру сторінки. Назва повинна бути короткою і відображати зміст таблиці.

Графи та рядки таблиці нумеруються арабським цифрами.

У випадку, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, які переносять на наступну сторінку/сторінки. При цьому в кожній частині таблиці вказується, що це її продовження (наприклад, "Продовження табл. 3.1"). Над останньою частиною таблиці вказується про закінчення таблиці (наприклад, "Закінчення табл. 3.1").

При перенесенні таблиці "шапка" таблиці заміняється на відповідні номери граф таблиці. Якщо таблиця не переноситься на наступну сторінку, графи таблиці не нумерують.

Перенесення таблиці на наступну сторінку допускається при написанні не менше двох рядків після "шапки" таблиці.

Наприкінці назв таблиць крапки не ставлять. Відстань від тексту роботи до таблиці – один рядок (але не більше 10 мм).

Якщо в таблиці наведені дані, які мають декілька різних одиниць виміру, то необхідно внести до таблиці окрему графу щодо одиниць виміру.

У цілому таблиця повинна відображати необхідну у межах цієї таблиці інформацію, тобто вона не повинна бути перенасиченою. Якщо необхідно привести багато інформації, то краще викласти її за допомогою декількох таблиць.

Текст у таблицях друкується 12 або 14 шрифтом. Приклади оформлення таблиць подано в додатку С.

Перерахування

Перерахування при необхідності можуть бути наведені всередині розділів і підрозділів. Перед перерахуванням ставлять двокрапку.

Для першої деталізації перерахування варто використовувати арабські цифри з дужкою. Наприкінці ставиться крапка з комою або двокрапка, якщо є подальша деталізація.

Перед кожною позицією подальшого перерахування другого рівня деталізації можна ставити малу літеру української або російської абетки з дужкою або, не нумеруючи, абзацний відступ без геометричних прикрас. Наприкінці ставиться крапка з комою. Після останнього пункту перерахування ставиться крапка.

Перерахування нумерують з абзацного відступу. Приклади оформлення перерахувань подано в додатку Т.

Примітки

При необхідності пояснення змісту тексту, таблиці або ілюстрації в дипломній роботі подають примітки. Примітки розташовують безпосередньо після тексту, таблиці або ілюстрації, до яких вони відносяться.

Якщо примітка одна, її не нумерують. Слово "Примітка" пишуть із великої літери з абзацного відступу, не підкреслюючи. Після слова "Примітка" ставлять крапку і з великої літери в тому ж рядку наводять текст примітки, кегль літери – 12.

Якщо є кілька приміток, то їх нумерують послідовно арабськими цифрами з крапкою. Після слова "Примітки" ставлять двокрапку, і з нового рядка, з абзацу, після номера примітки з великої літери наводять текст примітки. Приклад оформлення приміток подано в додатку У.

Формули і рівняння

У дипломній роботі формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються.

Невеликі нескладні формули та рівняння вписують всередині рядків тексту. Довгі та громіздкі формули і рівняння розміщують на окремих рядках, при цьому перший рядок починають з абзацного відступу.

Для економії місця кілька формул, що впливають одна з іншої і не розділені текстом, можна подати в одному рядку, а не одну під однією.

Формули створюються за допомогою "редактора формул".

Формули і рівняння в роботах (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, розділених крапкою, наприклад, формула (3.6) – шоста формула третього розділу.

Номер формули або рівняння вказують на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу або рівняння, наводять безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони подані у формулі або рівнянні. Перший рядок пояснення починають з нового рядка без абзацного відступу словом "де", без двокрапки. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта варто подавати з нового рядка, пояснювальні символи повинні бути написані на однаковій відстані від краю аркуша, рівняючись по першому символу.

Що стосується переносу формул або рівнянь на наступний рядок, то перенос допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак операції на початку наступного рядка повторюють. При переносі формули або рівняння на знаку операції множення застосовують знак "x". Нумерацію формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо в роботі тільки одна формула або рівняння, їх нумерують порядковою нумерацією в межах розділу.

Відстань від тексту до формули і від формули або/і розшифровки формули до тексту – один рядок (приблизно 15 мм). Приклад оформлення формул або рівнянь подано в додатку Ф.

Посилання

У тексті допускається робити посилання на джерела в квадратних дужках із вказівкою порядкового номера джерела в переліку використаної літератури, звідки взяті дані.

Також можна посилатися на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки, вказуючи при цьому їхні номери.

Якщо посилання наводяться в тексті, можна писати:

"...у розділі 2...";

"...див. підрозділ 2.4...";

"...відповідно до підрозділу 2.3...";

"...на рис. 1.5...", або "...як це видно з рис. 3.1...";

"...у табл. 3.2...";

"...згідно з табл. 3.2..." або "...виходячи із табл. 3.2...";

"...(див. табл. 3.2)...";

"...за формулою (3.5)...";

"...у рівняннях (1.9) – (1.12)...";

"...у додатку Б..." або "... (додаток Б)."

Оформлення переліку використаної літератури

При написанні основної частини роботи мають бути наведені джерела, звідки запозичений фактичний матеріал. Вони вказуються у відповідних посиланнях та в бібліографічному списку. Список використаної літератури повинен бути наведений після висновку з нової сторінки. Список літератури розташовують у такій послідовності:

Конституція України;

Закони України;

Укази Президента України;

Постанови Верховної Ради України;

Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України;

інша література подається за абеткою (у тому числі положення і інструкції міністерств та відомств, доповіді й виступи державних діячів України);

література, видана іноземними мовами;

якщо джерелом інформації є ресурси мережі Інтернет, то в разі наявності прізвища автора, воно вказується в алфавітному порядку, в разі відсутності – в кінці переліку літератури.

Бібліографічний опис складається тією мовою, якою опубліковане видання.

Відомості про літературу, яка включена до списку, необхідно давати згідно з вимогами державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва. Список використаної літератури складається згідно з вимогами стандарту ДСТУ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання". Так, необхідно вказати прізвище, ініціали автора, повну назву книги (статті), місце видання, видавництво, рік видання. Для статей, що опубліковані в періодичних виданнях, вказують прізвище, ініціали автора, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи дату виходу газети.

Приклади оформлення бібліографічного опису при складанні списку використаних джерел подано в додатку X.

Додатки

Після останньої сторінки списку використаної літератури перед додатками необхідно розмістити чистий аркуш паперу, на якому посередині

великими літерами написати "ДОДАТКИ". Це остання сторінка роботи, яка нумерується. У змісті роботи треба вказувати першу сторінку додатків.

Кожен додаток починається з нової сторінки. При цьому він повинен мати заголовок, написаний угорі аркуша маленькими літерами з першою великою, симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком маленькими літерами з першою великою повинно бути написане слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української або російської абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад "Додаток А", "Додаток Б". Якщо недостатньо літер для нумерації додатків, продовжують їх нумерувати подвійними літерами таким чином: АА, АБ, АВ, ..., БА, ББ, БВ і т.д.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, "Рис. А.3" – третій рисунок додатка а; "Таблиця А.2" – друга таблиця додатка А; "Формула (А.1)" – перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, "Рис. А.1", "Таблиця А.1", "Формула В.1".

Якщо додаток має продовження, то продовження додатка пишуть з абзацного відступу рядка з першої великої літери, вказуючи номер додатка і номер таблиці, рисунка або формули. Наприклад, "Продовження табл. А.4", "Продовження додатка Б", "Продовження рис. В.2".

Виправлення помилок

Незначні друкарські помилки, описки і графічні неточності, виявлені в роботі, можна виправляти шляхом зафарбовування білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту від руки чорним чорнилом або шляхом вклеювання роздрукованого фрагмента. Допускається не більше, ніж два виправлення на одній сторінці.

Демонстраційний матеріал до захисту дипломної роботи

Демонстраційний матеріал до захисту дипломної роботи оформлюється на аркушах формату А4 у кількості, яка визначається автором дипломної роботи та його науковим керівником та в електронному вигляді презентації.

Додатки

Додаток А

Тематика бакалаврських дипломних робіт за напрямом підготовки "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси"

1. Організація фінансового планування і прогнозування на підприємстві.
2. Організація оборотних коштів підприємства та оцінка ефективності їх використання.
3. Організація та оцінка фінансової діяльності підприємства.
4. Організація та оцінка фінансової безпеки підприємства.
5. Організація фінансового забезпечення адаптації підприємства.
6. Організація та аналіз грошових потоків на підприємстві.
7. Організація та аналіз витрат на підприємстві.
8. Організація та аналіз інвестиційної діяльності підприємства.
9. Організація та аналіз податкового планування на підприємстві.
10. Організація та аналіз розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
11. Аналіз та оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання.
12. Аналіз та оптимізація фінансових ресурсів підприємства.
13. Аналіз та оцінка фінансових результатів підприємства.
14. Аналіз та оцінка фінансового потенціалу підприємства.
15. Аналіз та оптимізація джерел фінансування підприємства.
16. Аналіз та оптимізація структури капіталу підприємства.
17. Аналіз та оцінка власних джерел фінансування діяльності підприємства.
18. Аналіз фінансового забезпечення відтворення основних фондів підприємства.
19. Аналіз джерел фінансування оборотних коштів підприємства.
20. Аналіз та оптимізація оборотних коштів підприємства.
21. Аналіз та оптимізація ділової активності підприємства.
22. Аналіз та оптимізація дебіторської заборгованості підприємства.
23. Аналіз та оптимізація кредиторської заборгованості підприємства.
24. Аналіз та оцінка кредитних аспектів взаємодії підприємства з банківськими установами.
25. Аналіз та оцінка фінансових ризиків на підприємстві.
26. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства.

27. Оцінка ефективності диверсифікації портфеля цінних паперів підприємства-інвестора.
28. Оцінка інвестиційної діяльності підприємства (банку) на ринку цінних паперів.
29. Аналіз та оцінка дивідендної політики підприємства.
30. Оцінка вартості майна підприємства.
31. Оцінка ефективності санації підприємства.
32. Оцінка ефективності реструктуризації підприємства.
33. Діагностика та оцінка ймовірності банкрутства підприємства.
34. Бюджетування в системі забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності.
35. Комплексна оцінка фінансової безпеки підприємства (держави, регіону).
36. Оцінка інвестиційної привабливості цінних паперів підприємства-емітента (банківської установи).
37. Оцінка та фактори інвестиційної привабливості підприємства (банківської установи).
38. Аналіз та оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємства (банківської установи).
39. Аналіз та оцінка факторів розвитку інвестиційного потенціалу підприємства (банківської установи).
40. Аналіз та оцінка ефективності формування та використання інвестиційних ресурсів підприємства (банківської установи).
41. Аналіз формування інвестиційного портфеля підприємства (банківської установи).
42. Аналіз та оцінка формування портфеля фінансових інвестицій підприємства (банківської установи).
43. Аналіз та оцінка фінансового інжинірингу у банку (на підприємстві).
44. Організація та аналіз кредитних операцій банку.
45. Організація та аналіз депозитних операцій банку.
46. Організація та аналіз безготівкових розрахунків банку.
47. Організація валютно-розрахункових операцій банку.
48. Організація та аналіз емісійно-касової роботи банку.
49. Організація та аналіз кредитування населення банком.
50. Організація та аналіз кредитування підприємств банком.
51. Організація та аналіз лізингових та факторингових операцій банку.
52. Організація та аналіз трастових операцій банку.

53. Організація та аналіз фінансової безпеки діяльності банку.
54. Організація та аналіз лізингових операцій банку.
55. Аналіз формування ресурсної бази банку.
56. Аналіз та оцінка фінансової стійкості банку.
57. Аналіз формування і використання прибутку банку.
58. Аналіз та оцінка фінансових ризиків діяльності банку.
59. Аналіз та оцінка джерел формування капіталу банку.
60. Аналіз прибутковості та ліквідності банку.
61. Аналіз та оптимізація портфеля банківських продуктів.
62. Аналіз та оцінка кредитної (депозитної) політики банківської установи.
63. Аналіз та оптимізація кредитного портфеля банку.
64. Аналіз та оптимізація структури доходів і витрат банку.
65. Аналіз та оптимізація фінансової стійкості банку.
66. Аналіз та оптимізація пасивних операцій банку.
67. Аналіз та оптимізація активних операцій банку.
68. Аналіз та оптимізація прибутковості діяльності банку.
69. Аналіз та оптимізація фінансових результатів діяльності банку.
70. Оцінка та оптимізація фінансового стану банку.
71. Діагностика та оцінка ймовірності банкрутства банку.
72. Організація та аналіз казначейського обслуговування місцевих бюджетів.
73. Організація та аналіз виконання місцевого бюджету.
74. Аналіз та планування джерел фінансування та видатків місцевого бюджету.
75. Організація та аналіз виконання місцевого бюджету за доходами.
76. Організація та аналіз виконання місцевого бюджету за видатками.
77. Аналіз та оцінка фінансової автономії місцевих бюджетів.
78. Аналіз та оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів.
79. Аналіз та оцінка фінансового стану місцевих бюджетів.
80. Аналіз та оцінка боргового навантаження та платоспроможності місцевих бюджетів.
81. Оцінка ефективності хеджування ризиків фінансового посередника.
82. Організація фінансового контролю страхової компанії.
83. Організація та аналіз фінансової діяльності товарної біржі.
84. Організація та аналіз фінансової діяльності фондової біржі.
85. Аналіз та оцінка фінансового стану (фінансової діяльності) інвестиційного фонду (інституту спільного інвестування).
86. Організація та аналіз податкових надходжень.

Форма заяви на дипломну роботу

Зав. кафедри фінансів

_____ студента ___ курсу, групи _____

_____ (П.І.Б. повністю)

З А Я В А

Прошу дозволити написання бакалаврської дипломної роботи за темою: _____ і призначити науковим керівником _____ (посада, вчений ступінь, звання, П.І.Б.)

Тема обрана: за запитом підприємства, визначена тематикою кафедри, запропонована студентом (потрібне підкреслити).

Студент: _____ / _____ /
" _____ " _____ 20 ____ г.

ПОГОДЖЕНО

Науковий керівник
дипломної роботи _____ / _____ /
" _____ " _____ 20 ____ р.

Форма завдання на дипломну роботу

Форма № Н-9.01

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Фінансовий

Кафедра Фінансів

Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр

Спеціальність 6.030508 "Фінанси і кредит"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

_____.
" " _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

_____.
(вказується прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи:

керівники роботи:

затверджені наказом ректора від "" вересня 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи: _____

3. Вихідні дані до роботи:

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1:

Розділ 2:

Розділ 3:

5. Перелік графічного матеріалу

Плакат 1

Плакат 2

Плакат 3

Плакат 4

6. Консультанти розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання:**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ п/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розробка плану дипломної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою		
2	Написання теоретичної частини дипломної роботи		
3	Написання аналітичної частини дипломної роботи		
4	Написання оптимізаційної частини дипломної роботи		
5	Перевірка чернетки дипломної роботи та внесення змін до неї керівником		
	Перевірка якості дипломної роботи у системі "Антиплагіат"		
7	Оформлення дипломної роботи		
8	Подання Голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи		

Студент _____
 Керівники _____
 роботи _____

Зразок відгуку наукового керівника

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"
Кафедра Фінансів

ВІДГУК на бакалаврську дипломну роботу

студента _____
(прізвище, ініціали)

на тему: _____

виконану на матеріалах _____

(назва підприємства, установи)

1. Актуальність теми _____

2. Що є позитивного в роботі

3. Наявність самостійних розробок автора _____

4. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

5. Наявність недоліків _____

6. Загальна оцінка дипломної роботи та висновок керівника про можливість допуску роботи до захисту перед ДЕК

Керівник _____

(посада, вчене звання, вчений ступінь)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2013 р.

Зміст зовнішньої рецензії

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу студента ___ курсу ___ групи освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за напрямку підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" фінансового факультету ХНЕУ _____ на тему: "_____".

Актуальність теми дипломної роботи:

Теоретичне значення отриманих результатів:

Практична цінність висновків і результатів:

Недоліки та зауваження:

Загальний висновок про рекомендацію дипломної роботи щодо захисту та присвоєння її автору кваліфікації "бакалавр" за напрямом підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси":

Рецензент,
(наукове звання, посада, місце роботи)

П.І.Б.

*Печатка установи,
яка засвідчує підпис рецензента*

Зразок заяви про дотримання професійної етики

Заява про дотримання професійної етики при написанні
дипломної кваліфікаційної роботи бакалавра

Я, _____,
студент бакалаврата напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"
фінансового факультету ХНЕУ, заявляю, що у моїй бакалаврській роботі
на тему "_____", яка
подається у Державну атестаційну комісію для публічного захисту, дот-
римані правила професійної етики, які не дозволяють наявності плагіату,
фальсифікації даних та хибного цитування при написанні дипломних
кваліфікаційних робіт.

Я ознайомлений з діючим в Харківському національному економіч-
ному університеті Положенням про підготовку та захист випускної квалі-
фікаційної роботи бакалавра, згідно з яким наявність плагіату, фальсифі-
кації даних та хибного цитування є підставою для зниження оцінки дип-
ломної кваліфікаційної роботи або незадовільного оцінювання.

(прізвище, ініціали) (підпис)

(дата)

**Зразок довідки про достовірність даних та впровадження
результатів дослідження**

Д О В І Д К А

Видана студенту за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр", напрямом підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" фінансового факультету ХНЕУ _____ у тому, що виконана ним дипломна робота на тему: "....." дійсно виконана ним на базі реальної фінансової звітності _____.

Дипломна робота має практичний інтерес, а її результати, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності підприємства _____.

Довідка видана для подання до Харківського національного економічного університету.

Начальник фінансового відділу _____

Печатка установи

Форма титульного аркуша дипломної роботи

Форма № Н-9.02

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

БАКАЛАВР

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: "

"

Виконав(ла): студент(ка) 4 курсу,
групи _____,
напряму підготовки 6.030508
Фінанси і кредит

Керівник: _____

Рецензент: _____

Харків, 20__ рік

**Форма подання голові Державної екзаменаційної комісії
щодо захисту дипломної роботи**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент _____ до захисту дипломної роботи

за напрямом підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"

на тему:

Дипломна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____

(підпис)

Довідка про успішність

_____ (П.І.Б. студента) за період навчання на факультеті _____ з 20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;

шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи

Керівник роботи _____

" _____ " _____ 2013 року

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута. Студент _____ допускається до захисту даної роботи в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

" _____ " _____ 20__ року

Зразок оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська дипломна робота: с. 97, рис. 20, табл. 24, джерел 102.

Робота присвячена проблемам аналізу та оптимізації кредитного портфеля банку.

Узагальнено теоретичні основи визначення, функції та організаційні основи формування кредитного портфеля банку; розкрито типологію та класифікацію кредитного портфеля банку; надано характеристику вітчизняного та зарубіжного досвіду визначення ризику кредитного портфеля банку.

Надано загальну характеристику діяльності досліджуваної банківської установи та проведено аналіз її фінансового стану; розроблено технологію оцінки кредитного портфеля та на її основі здійснено аналіз та оцінку кредитного портфеля банку.

Запропоновано методичний підхід до визначення інтегрального показника оцінки кредитного портфеля банку за допомогою інструментів таксономічного аналізу; розроблено модель формування оптимального кредитного портфеля банку; запропоновано вдосконалену методику оцінки кредитоспроможності позичальника з метою оптимізації кредитного портфеля банку.

Ключові слова: кредит, кредитний портфель, кредитний ризик

АННОТАЦИЯ

Бакалаврская дипломная работа: с. 97, рис. 20, табл. 24, источников 102.

Работа посвящена проблемам анализа и оптимизации кредитного портфеля банка.

Обобщены теоретические основы определения, функции и организационные основы формирования кредитного портфеля банка; раскрыта типология и классификация кредитного портфеля банка; охарактеризован отечественный и зарубежный опыт определения риска кредитного портфеля банка.

Дана общая характеристика деятельности исследуемого банка и проведен анализ его финансового состояния; разработана технология оценки кредитного портфеля и на ее основе осуществлен анализ и оценка кредитного портфеля банка.

Предложен методический подход к определению интегрального показателя оценки кредитного портфеля банка с помощью инструментов таксономического анализа; разработана модель формирования оптимального кредитного портфеля банка; предложена усовершенствованная методика оценки кредитоспособности заемщика с целью оптимизации кредитного портфеля банка.

Ключевые слова: кредит, кредитный портфель, кредитный риск

ABSTRACT

Bachelor diploma work: pages 97, pictures 20, tables 24, sources 102.

This paper is devoted to problems of analysis and optimization of the loan portfolio.

The theoretical basis of the definition, functions and organizational foundations of the loan portfolio of the bank disclosed typology and classification of credit portfolio of the bank given the characteristics of domestic and foreign experience in determining the risk of the loan portfolio;

The characteristic of the studied banking institutions and the analysis of its financial condition, a technology assessment of loan portfolio and on the basis of analysis and assessment of loan portfolio.

A methodological approach to the integral indicator of the credit portfolio by using the taxonomic analysis developed model of optimal loan portfolio and proposed an improved method of evaluation of the creditworthiness of the borrower in order to optimize the loan portfolio.

Keywords: loan, the loan portfolio, credit risk.

Форма титульного аркуша ілюстративного матеріалу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

**ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ НА ТЕМУ**

" _____ "

Студент _____
освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Фінанси"

П.І.Б. студента

Керівник дипломної роботи,
канд. екон. наук, доц.

П.І.Б. викладача

Харків, ХНЕУ, ____

Зразок оформлення змісту дипломної роботи

ЗМІСТ

стор.

Вступ

1. Теоретико-методичні засади аналізу кредитного портфеля банку
 - 1.1. Сутність, функції та організаційні основи формування кредитного портфеля банку
 - 1.2. Типологія та класифікація кредитного портфеля банку
 - 1.3. Вітчизняний та зарубіжний досвід визначення ризику кредитного портфеля банку

Висновок до розділу 1

2. Аналіз та оцінка кредитного портфеля ПАТ " _____ "
 - 2.1. Характеристика діяльності банку та аналіз його фінансового стану
 - 2.2. Технологія аналізу кредитного портфеля банку
 - 2.3. Аналіз кредитного портфеля банку

Висновок до розділу 2

3. Оптимізація підходів до аналізу кредитного портфеля банку
 - 3.1. Методичний підхід до визначення інтегрального показника оцінки кредитного портфеля банку за допомогою таксономічного аналізу
 - 3.2. Розробка моделі формування оптимального кредитного портфеля банку
 - 3.3. Удосконалення методики оцінки кредитоспроможності позичальника

Висновок до розділу 3

4. Охорона праці

Висновки

Перелік використаної літератури

Додатки

Приклад оформлення тексту пояснювальної записки

Приклади оформлення ілюстративного матеріалу

Приклад 1

Приклад 2

Динаміка витрат на виробництво продукції надана на рис. 3.1.

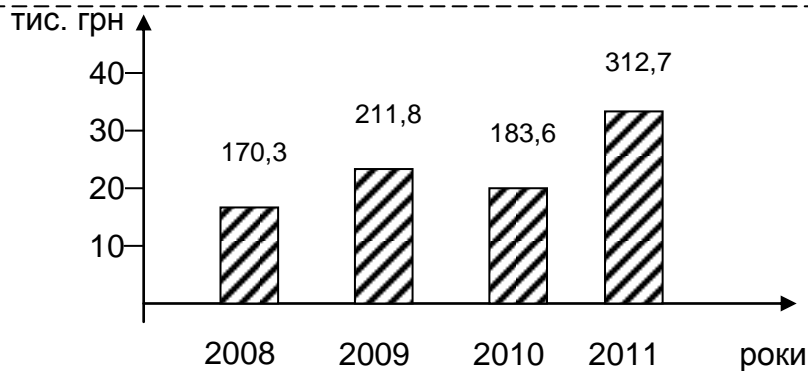

Рис. 3.1. Динаміка витрат на виробництво продукції за період 2008 – 2011рр.

Виходячи із рис. 3.1, можна зробити висновок, що витрати

абзацний відступ

перший рисунок
третього розділу

не більше 10 мм

Приклад 3

Динаміка результату діяльності підприємств подана на рис. 2.3.

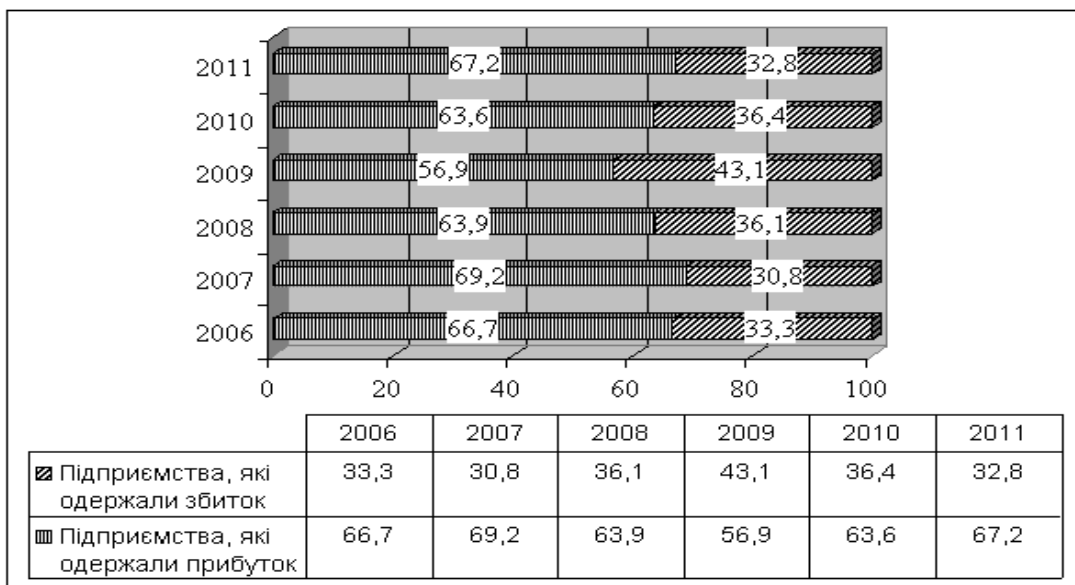

Рис. 2.3. Структура підприємств за фінансовим результатом від звичайної діяльності у 2006 – 2011 рр.

Приклад оформлення таблиць

та динаміка витрат на виробництво продукції досліджуваного підприємства у 2009 – 2010 роках представлена у табл. 3.1.

10 мм

Таблиця 3.1

Структура та динаміка елементів витрат в ПАТ "Схід"

Елементи витрат на виробництво	2009 р.		2010 р.		Зміна частки, %
	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	
1	2	3	4	5	6
1. Матеріальні витрати	70 291	67,70	217 495	61,64	- 6,06
2. Витрати на оплату праці	27 280	26,30	87 602	24,80	- 1,50
3. Відрахування на соціальні заходи	1 300	1,25	2 230	0,64	- 0,61

20 мм

-//- перехід на іншу сторінку -//-

10 мм

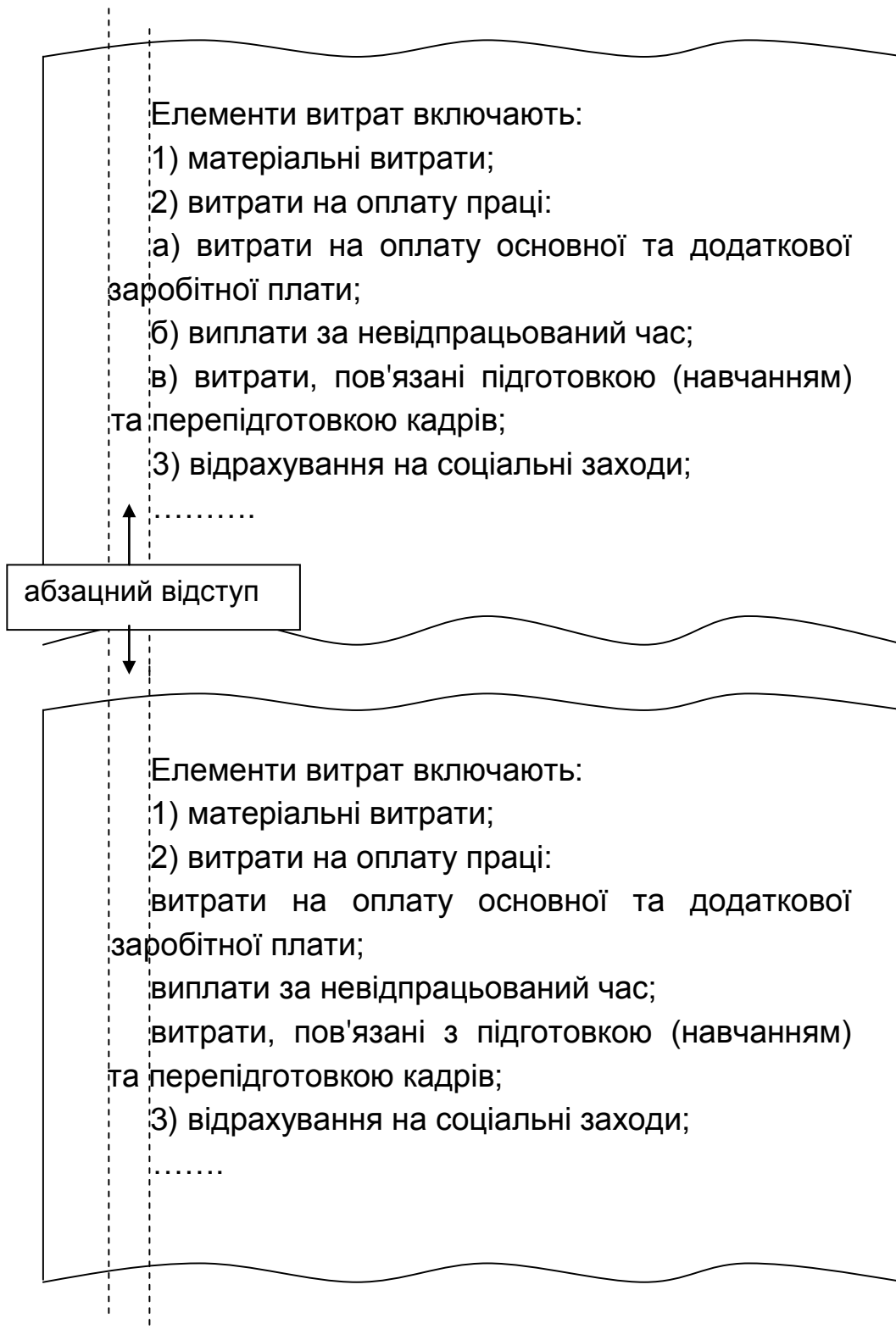
32
Закінчення табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
4. Амортизація	894	0,86	9 851	2,79	1,93
5. Інші витрати	4066	3,92	35 704	10,13	6,21
Разом витрат	103 831	100,0	352 882	100,0	-

З табл. 3.1 видно, що підприємство, в цілому, додержувалось

....

Приклад оформлення перерахувань

Приклад оформлення приміток

БАЛАНС	23 051
--------	--------

Примітка. Статті балансу "Первісна вартість основних засобів" та "Знос основних засобів" до валюти балансу не входять.

абзацний відступ

БАЛАНС	23 051
--------	--------

Примітки:

1. Статті балансу "Первісна вартість основних засобів" та "Знос основних засобів" до валюти балансу не входять.
2. Стаття балансу "Чиста реалізаційна вартість" розраховується як різниця між первинною вартістю дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та резервом сумнівних боргів.

Приклад оформлення формул

30 мм

підрозділам і категоріям працівників.

$$\Delta\text{ФОП абс} = \text{ФОПф} - \text{ФОПпл}, \quad (3.6)$$

де $\Delta\text{ФОП абс}$ – абсолютне відхилення Фонду оплати праці на підприємстві;
 ФОПф – фактичний Фонд оплати праці;
 ФОПпл – плановий Фонд оплати праці.

10 мм

Згідно з статистичними даними, у ПАТ "Схід" на початок

Порядок оформлення переліку використаної літератури

98

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституция Украины. – К. : Право, 1996. – 40 с.
2. Хозяйственный кодекс Украины – Х. : ООО "Одиссей", 2004. – 232с.
3. Єлисеєва О. К. Методи та моделі оцінки і прогнозування фінансового стану підприємств : монографія / О. К. Єлисеєва, Т. В. Решетняк. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 208 с.
4. Количественные методы в экономических исследованиях / [под ред. М. В. Грачевой и др.]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 791 с.
5. Мельник О. Г. Методичні положення з експрес-діагностики загрози банкрутства підприємства / О. Г. Мельник // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 108–116.

..

Приклади оформлення бібліографічного опису

Книга одного автора

1. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навчальний посібник / Г. О. Крамаренко ; Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К. : ЦНЛ, 2003. – 224 с.

Книга авторського колективу у складі від двох до чотирьох осіб

1. Лігоненко Л. О. Управління грошовими коштами торговельного підприємства : навчальний посібник / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ковальчук ; Мін-во освіти і науки України ; Київський держ. торговельно-економ. ун-т. – К. : КДТЕУ, 1998. – 156 с.
2. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу : учебно- практическое пособие / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2001. –208 с.

Книга п'яти і більше авторів

1. Риск-менеджмент інновацій : монографія / Т. А. Васильєва, О. Н. Диденко, А. А. Епифанов [и др.]. – Суми : Деловые перспективы, 2005. – 260 с.

2. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А. О. Єпифанов, Н. А. Дехтяр, Т. М. Мельник [та ін.] ; ред. А. О. Єпифанов. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.

Книга, видана без автора

1. Фінансовий менеджмент : підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ; ред. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

Словники, довідники

1. Україна у цифрах у 2008 році : статистичний збірник / Держ. комітет статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2009. – 260 с.

2. Большой экономический словарь. 25 000 терминов / ред. А. Н. Азрилян. – 6-е изд., доп. – М. : Ин-т новой экономики, 2004. – 1376 с.

Багатотомні видання

1. Основы финансового менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – Т. 1. – 592 с. – (Библиотека финансового менеджера).

Законодавчі та нормативні документи

1. Закон України про пенсійне забезпечення : офіційне видання. – К. : Парламентське вид-во, 1998. – 56 с.

2. Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 [Електронний ресурс] // Правові системи НАУ. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0014665-06> – 29.09.2010.

Дисертації, автореферати

1. Пластун О. Л. Розвиток системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва : дис. канд. екон.

наук: спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / О. Л. Пластун ; Держ. вищий навчальний заклад "УАБС НБУ". – Суми, 2007. – 250 с.

2. Матвієнко П. В. Розвиток грошово-кредитних відносин у трансформаційній економіці України : автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 – Фінанси, грошовий обіг і кредит / П. В. Матвієнко ; Київський нац. економічний ун-т. – К., 2004. – 19 с.

Стаття з газети чи журналу

1. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 90–100.

2. Гриценко Л. Л. Контролінг грошових потоків підприємств / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. В. Роечко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3. – С. 148–155.

Складова частина збірника

1. Школьник І. О. Роль банків у процесі формування національної моделі фінансового ринку / І. О. Школьник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (22–23 листопада 2007 р.) : у 2 т. : Т. 1. – С. 106–108.

Електронні ресурси

1. Архів статистичної інформації. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.sumystat.sumy.ua/arxiv.html>. – 08.05.2010.

Закордонні видання

1. Altman E. Corporate distress diagnosis : comparisons using linear discriminant analysis and neural network – the Italian experience / E. Altman, G. Marco, F. Varetto // Journal of Banking and Finance. – 1994. – № 18. – P. 505–529.

Зміст

Вступ.....	3
1. Загальні вимоги та завдання до бакалаврської дипломної роботи.....	5
2. Основні етапи підготовки і виконання бакалаврської дипломної роботи.....	7
2.1. Вибір теми дипломної роботи	7
2.2. Складання плану дипломної роботи.....	9
2.3. Оформлення завдання.....	9
2.4. Підбір літератури та її аналіз	10
2.5. Збір практичних даних	11
2.6. Виконання дипломної роботи.....	11
2.7. Керівництво дипломною роботою	12
2.8. Рецензування та підпис дипломної роботи	13
2.9. Нормоконтроль дипломної роботи	15
2.10. Перевірка роботи на плагіат.....	15
2.11. Підготовка до захисту дипломної роботи	16
2.12. Довідка про впровадження рекомендацій дипломної бакалаврської роботи.....	17
3. Захист та оцінка бакалаврської дипломної роботи	17
3.1. Порядок захисту дипломної роботи.....	17
3.2. Критерії оцінки дипломної роботи.....	19
4. Структура і зміст бакалаврської дипломної роботи	20
4.1. Загальні вимоги.....	20
4.2. Вимоги до структури роботи.....	21
4.3. Вимоги до розділів бакалаврської дипломної роботи.....	23
5. Вимоги до оформлення бакалаврської дипломної роботи	35
Додатки.....	43

